

FORMY ODÍVÁNÍ V SEDMÉ TŘÍDĚ

Markéta Levínská

OBSAH

ÚVOD

Dívčí skupina v kostce

Jitčina kategorizace

FORMY ODÍVÁNÍ

Kategorizace dle forem

Na tělo

Rita

Jarka

Karla

K tělu

Iva

Monika

Skejťácký styl

Anna

Martina

Danka

Podle nálady

Rozárka

Bětko

Lenka

Žofie

Od těla

Simona

Petra

Nina

Šárka

ZÁVĚREM

LITERATURA

ÚVOD

Tento text si neklade nárok být uceleným článkem, ale měl by být pouze strukturovaným materiálem, který je doplněn poznámkami, tak, aby byl přístupný srovnání s materiálem dalších tříd, hlubší analýze a dalšímu bádání na poli vkusu žáků základní školy.

Informace čerpám především z rozhovorů s dívkami sedmé třídy pražské školy ve školním roce 2000/2001. V rozhovorech jsem sledovala jaké oblečení se dívkám líbí, v kterém se dobře cítí, co se jim líbí a nelíbí na ostatních spolužácích. Zajímala jsem se o to, zda dávají přednost stylové jednotě či preferují jednotlivé kusy oblečení bez ohledu na módní diktát. Též pro mne bylo důležité, jak se vyrovnávají s názory a vkusem rodičů.

Text je tedy především uspořádaným souhrnem postojů daných dívek než realistickým obrazem jejich vizáže. Tím bych se chtěla zabývat až v další práci a v ní využít analýzu videozáznamu. V tomto článku „skutečný“ vzhled jednotlivých dívek používám pouze k potvrzení či doplnění jejich výpovědí.

Dívčí skupina v kostce

Původně jsem se společenským rozvrstvením ve třídě nechtěla zabývat, ale protože v sedmé třídě došlo ke spojení tříd A a B, alespoň provedu základní rozčlenění skupiny dívek, dle Jitčiny kategorizace ze čtvrté třídy. Jitka dívky rozdělila na „Smetánku“, „Mírný střed“, „Slabší skupinku“. Vzhledem k tomu, že Jitka již naši třídu nenavštěvuje (přestoupila na víceleté gymnázium), tak jsem po ní pojmenovala tento způsob dělení dívčí skupiny a používám jej k dalšímu popisu, protože je velmi výstižný. Díky této kategorizaci bude též zjevné, kdy sdílejí určitou formu odívání dívky ze stejné společenské skupiny a kdy z rozdílné.

Jitčina kategorizace

Toto rozdělení dívek odpovídá stavu na konci sedmé třídy. Příslušnicemi „Smetánky“ jsou Anna (nová) a její kamarádka Martina (nová), Iva (nová), Veronika a Karla, také Simona: „*No a taky Simona, ona se sice baví s náma, to jo, ale žádnou svoji skupinku nemá.*“ (13:68)* Základ „Mírného středu“ tvoří Danka a Bětko, které poskytují útočiště dívkám, které jsou odmítány „Smetánkou“ a zároveň nepatří do „Slabší skupinky“. Je sem možné zařadit Lenku, která by ráda patřila mezi „Smetánku“, považuje se za odmítnutou kamarádku Anny. Dále sem patří i Jarka, jež je též odmítaná „Smetánkou“, ovšem ta našla kamarádku v Žofii, v dívce, která přišla do třídy nově. Přesněji řečeno staronově, vrátila se ze sportovní školy, údajně kvůli problémům s jednou učitelkou.

„Mírný střed“ se chová otevřeně a tolerantně i vůči příslušnicím „Slabší skupinky“. „Slabší skupinka“, kterou Martina nazývá nevybíravě jako „socky“ a Šárka, která do ní sama patří, jako skupinu těch „*horších*“ je tvořena těmito dívkami: Rozárkou, Ritou (přišla v páté třídě), Ninou (nová) a její kamarádkou Šárkou (také nová, ale nepostoupila do dalšího ročníku). Jsou to dívky, které proti ostatním žákům mají různé sociální handicapy .

FORMY ODÍVÁNÍ

Oproti minulým textům, kdy mne zajímala společenská prestiž informátorek a jejich vztah k napodobovaným vzorům (módě), jsem v tomto článku rozdělila dívky do „umělých“ kategorií, podle toho, jak vnímají vztah oděvu a svého těla. A to těla jako ženské figury, těla, které má určité linie. Tyto kategorie nijak nekorespondují se společenským rozvrstvením třídy a přestože jsem je vytvořila na základě výroků informátorek, předpokládám, že by často se svým zařazením nesouhlasily. Zvláště, když nejsou v přátelském poměru s členkami své kategorie a nelíbí se jim ani jejich styl. Navíc tyto kategorie nejsou zakotveny v realitě, ale v postojích, které dívky prezentují.

Ponejprv jsem je rozdělila do dvou základních kategorií a to do „upnuté“ formy a „volné“ formy odívání a pod ně jsem přiřazovala další skupiny. V další analýze se tento postup ukázal jako nevyhovující, protože znemožňoval ilustrovat proces, jak upnutější formy oblečení pomalu přecházejí do forem uvolněnější a naopak. Nakonec mi tedy vzniklo pět kategorií: „Na tělo“, „K tělu“, „Skejtácký styl“, „Podle nálady“ a „Od těla“. I toto rozdělení přináší mnoho problémů. Zcela evidentní je, že „Skejtácký styl“ není mnou definovaná forma, ale reálně existující módní trend spojený s kulturou určité skupiny lidí. Problematická

---

* Za přímou řečí uvádím kód pod kterým je vedena v hermeneutické jednotce Sedmá třída. Tyto odkazy tam nechávám kvůli další práci s daty. Čtenáři se omlouvám za zdržování.

je i kategorie „Podle nálady“, kde jsou velmi rozdílné dívky, které je i není možné zařadit jinam. Domnívám se ale, že právě problémy mohou přinést do tohoto kategorizování mnoho zajímavého. Popisu jednotlivých kategorií se budu věnovat až u každé podkapitoly.

Kategorizace dle forem odívání

Kategorie „Na tělo“: Rita, Jarka, Bětka. Jedině Ritě se líbí Kamila, ale oboustranný kladný vztah mezi těmito dívkami není žádný. „K tělu“: Iva a Veronika, moc se o sobě nevyjadřují, nicméně jsou obě příslušnicemi „Smetánky“. „Podle nálady“: Žofie, Bětka, Lenka, příslušnice „Mírného středu“ a Rozárka ze „Slabší skupinky“. „Skejtácký styl“: Anna a Markéta jsou kamarádky, Danka je z „Mírného středu“. „Od těla“ Simona (možná „Smetánka“), Petra, Nina, Šárka ze „Slabší skupinky“.

Na tělo

Do této kategorie jsem zařadila dívky, u nichž předmětem studu není jejich tělo, ale tělesné nedostatky. Na sobě samých ovšem žádné nedostatky nevidí. Naopak nosí rády upnuté věci, průsvitné materiály, minisukně... Jsou si vědomy erotické funkce oblečení a snaží se s ní pracovat. Oblečení tělo zdobí, neslouží jen k zakrývání, ale především k zdůraznění jeho kladů. Využívají kontrastů, které přitahují pozornost.

Rita

Rita přiznává, že se ráda parádí. Cítí se lépe v oblečení, v kterém chodí do „společnosti“, než v tom, které má na doma. Raději nosí tílka, než-li trička a upnuté věci spíše než volné, boty na podpatku, líbí se jí i tenisky, ze značky adidas přešla na značku Nike. Víc se jí líbí zlato než stříbro, ale šperky, které má, především prsteny a řetízky, nosí bez ohledu, z jakého jsou kovu a nikdy je neodkládá, protože by si je na sebe mohla zapomenout dát. Doma chodí v tepláčkách, když jde ven se psem, tak si na sebe vezme tepláky, které vypadají jako kalhoty.

O barvách, které nosí ráda na oblečení (během rozhovoru měla černé tričko):

„Jo jako takle, mně se líbí, třeba, když mám, já nevím, šedivou s růžovou nebo ta růžová, ta je taky hezká, šedivobílá, já jsem na ty od černý do bílý, pak přijde možná i ta modrá, taková světle modrá, jinak tu růžovou. (1:19)

Sukně se jí líbí buď dlouhé anebo krátké a musí být moderní, na otázku jaké sukně jsou moderní Rita odpovídá: „*Takový ty saténový. Když si na to sáhnete, tak jsou takový...“ To, že je pro ni důležitý materiál oděvu a to, co cítí, když se ho dotýká, se mi zdá jako důležité pro další uvažování o vztahu mezi tělem a oděvem. Ritě se vůbec líbí satén a to jak vzorkovaný, tak hladký. Také má ráda elastické materiály, které kopírují tělo. Průsvitné věci nemusí, ale má dírkované triko, skrz které je vidět. Rita sice chce být moderní, ale nedokáže jasně vyjádřit, co za moderní považuje, co je to „to, moderní“, její úvahy nejsou stylizovány jedním „módním trendem“.*

M: „Oni jsou třeba různý módy. Můžou bejt moderní věci jako takový, třeba, skejtácký. Jakou módu, která je pro tebe, která se ti líbí, mohla bys ji nák pojmenovat?“

Rita: „Mně se líbí...I ta skejtácká je hezká, ale nesmí to bejt moc přehnaný, jak jsou vyobrazený, ted'ka jsem viděla jedno tričko, tam sedí pět holek, stejně oblečených, jen že jinak prostě stojej, to se mi líbí, třeba jenom ty kapsáče, nesmí to být, jak třeba ted'ka nosej úplně roztrhaný kalhoty, to se mi nelíbí.“

M: „Takže ti záleží i na tom, jak to oblečení vypadá?“

Rita: „Tak spíš všechno jako dohromady.“

M: „Aby se to k sobě hodilo?“

Rita: „No.“

M: „Ne žádný rozervaný, ledabylý...“

Rita: „Tak u třeba u těch kalhot, do se dá snýst, když je díra na kol(eni), u kolene tak to třeba jo, nesmí to bejt, že maj všude díry, jako to maj pankáči, to se mi nelíbí.“

M: „Tobě se líbí taková ženská úprava, se dá říct“

Rita: „No...“(1:22)

Zdá se, že Rita svoji zálibu v „ženskosti“ a „parádivosti“ výše uvedeným výrokiem prezentovala nedostatečně, mohu jí doložit další informaci. Ritina maminka prodává oblečení na stánku: „...líběj se mi tam trička, který jsou spíš pánský, takže ty nemůžu mít. Líběj se mi věci, který nejsou na mě...Máma mi to vždycky řekne, to ještě nosit nemůžeš...To se ještě na tebe nehodí... Až budu velká, tak už to nebude v módě...Mně se tam líbila saténová košilka i se županem (fialková). Máma říkala, že to mít nemůžu.“

M: „Proč se ti tyhle věci líběj, co se ti líbí?“

R: „Nevím, já to viděla.“

Táta se snaží také Ritino oblékání regulovat: „Mám prostě ráda ty tílka, minulej rok mi prostě řekl, že nemám nosit tílka, že si nepřeje, aby mi byly vidět ramínka od podprsenky. Ale mně je to v podstatě jedno, mám ho ráda, ale už ne tolik, jak jsem ho měla.“ (1:24)

O spolužačkách: „Mně se kolikrát líbí, jak se oblíká Karla, potom už...(nikdo).“ (1:14)

„Já nevím jako, ne že bych chtěla pomlout, jak jsem nejlepší kamarádkou s Petrou, tak se mi zdá, že jí na oblečení moc nezáleží nebo takhle.“ (1:46)

Poznámka: Ritin vkus je až „nadpřirozeně“ ženský. Rita trpí tím, že si přeje nevhodné oblečení pro svůj věk – saténovou košilku se župánkem, a až vyroste, tak už tyto věci nebudou v módě. Rita často ve spánku sní o účesech vlasů a oblečení a když k jejímu snění přidáme oblíbenou růžovou barvu, zdá se, že se Rita touží po něze. Věk, v kterém se nachází, by se dal nazvat období erotického snění. Sněním nazývám její situaci proto, že se jí nedostává z jejího okolí žádné kladné odezvy.

Ostatní dívky (Jarka, Karla, Lenka, Iva) velmi často kritizují Ritinu tělesnost a nevkus. (Tvrdí, že klukům nepřipadne hezká.) Rita svoje tělo nepovažuje za takové, které by bylo nutné více skrývat.

Jarka

Jarka má ráda především dámské oblečení, které dá vyniknout kladům jejího těla: minisukně, útlá trička, když dlouhou sukni, tak s rozparkem. Volné oblečení nosí málokdy, když už si vezme „kapsáče, tak s tílkem na ramínka“, aby se to „vyvážilo“.

M: „...Nebo v čem ses vůbec necejtila?“

Jarka: „Já se třeba vůbec necejtím v různých kalhotách, v dlouhých džínách, já musím mít útlý a do zvonu. Nebo se cejtím, necejtím se třeba ve svetru. Jsem si upletla svetřík, má velikánskej rolák, dlouhý uplý rukávy a je krátkej, ale. A svetr, jako v souvislosti módní svetr s těma pruhama, tady je modrý tady bílý tady pruh, a přes to vestu, jen aby mi byli vidět rukávy, tak to jo. Ale svetr třeba háčkovanej s nějakějma srdíčka medvídkama, to ne. To samý třeba nemám ráda trička, třeba normální trička, takový volný, bezbarvý trička.“ (10:21)

M: „Proč ty volný věci, někdo si zas vybírá volný, že si jako říká, že v tom není moc vidět.“

Jarka: „Já si říkám, já je dělím na dvoje. Někdo se stydí za svoje tělo a tak je schovává“

nebo je to tak, že se měl narodit jako kluk. To zrovna Simona, ta, se měla narodit jako kluk. Protože vona je hezká a chová se jako kluk a oblíká se jako kluk, jo. Ona má hezkou postavu, má hezký vlasy, vona je hezká, ale v životě by si nevzala sukni, jen kalhoty.“

M: „Ona se jí líbí spíš ta pánská móda...“ (10:22)

M: „Vona i tak chodí jako kluk, já jsem se na ní koukala.“

Jarka: „Vona chodí jako kluk, tak volně, suverénně. No tak co, no život, tak si ho užiju.“ (10:23)

M: „Máš takový místa, který radši odkrejš, máš raději volný a některý, který zase se snažíš trochu schovat?“

Jarka: „Já nemám ráda kalhoty, který maj volný tohleto (mrkváče), já dávám znát nohy a zadek, protože úplně všichni kluci mně chválej zadek a nohy. Tak dám znát nohoum a zadek.... Takže, když nemám mastný vlasy, tak dám vynikat vlasy, protože holky mi chválej vlasy. Já nevím...Za ty nohy se nestydím, za ten zadek se stydím, protože si myslím, že ho mám velké a že mám tlustý stehna, ale kluci mi ho chválej, tak je to padesát na padesát, tak ho dám znát.“

M: „A průsvitný věci bys nosila nebo nenosila?“

Jarka: „Když chodím na diskotéky, nosím třeba podprsenku a přes ni bílou sítku. Viděla jsem krásný kalhoty, tady (od pasu po kolena) jsou kalhoty a pak zvonáče ze sítky, potom jsou černý takhle.“ (10:24)

Co opravdu skrývá jsou prsty, kouše si nehty.

Šperků má hodně a vybírá si je podle toho, co má na sobě, různě je kombinuje, např. řetízek z krku si dá na nohu. Více se jí líbí barva stříbra.

Jarka touží po kožených kalhotech, dlouhým koženým kabátě a botech na jehličkách. S rodiči si dohodla, že „jehličky“ si může koupit v patnácti letech. Rodiče charakterizuje, že s nimi dobře vychází, naši jsou moderní, maminka nosí „hadový kalhoty“. Rodiče zasáhly například, když si rozstříhala džíny po stranách a spojila je spínacími špendlíky.

Z dívek ze třídy se jí líbí, jak chodí oblékaná Anna a pokud se je jí kluk sympatický, tak na sobě může mít i pytel od brambor, stejně chodí oblékaní všichni kluci stejně ve „skeptickým“.

Jarka: „Mně se nelíbí Rita, jak se oblíká, protože ona je tlustá, ale bere si minisukně, krátký trička na ramínka a tak. Ale nezatáhne břicho, to ji nenapadne. Třeba se mi nelíbí, jak se oblíká Petra, ona si vezme vobyčejný tepláky, vobyčejnou mikinu, pod tu mikinu si vezme minišaty, k tomu si vezme takovýty bufy, támhlecty žlutý bufy.

Rozárka, ta není ve škole, ale ta za to ani nemůže, jak se oblíká, nák moc, že by byli zajištěný finančně, ale s Rozárkou je zase sranda.“ (10:35)

„Nelíbí se mi třeba ta Petra, protože ona má dobrý věci a neumí je kombinovat.“ (10:38)

M: „Všímáš si, jak kdo voní nebo smrdí?“

Jarka: „Všímáme, jednu dobu jsme celá třída, vlastně holky jsme věděly, že u Lenky jim praskla voda, takže měsíc byli bez teplý vody, takže se nemohla měsíc umejt, takže to bylo strašný.

Před tejdnem nám vyhořela kuchyň, takže jsme museli savovat zdi, všechno bylo nasmrádlý a já jsem taky byla nasmrádlá přes tu noc, všichni si všímali, že smrdím, to bylo hrozný v tý škole.

Hezky voní Anna, má hezkou heřmánkovou voňavku. Co se mě týče nemám ráda sladký vůně.“ (10:41)

Poznámka: Jarka provedla zajímavé rozdělení těch, kdo nosí volné oblečení. Prohlásila:

„Někdo se stydí za svoje tělo, a tak je schovává, nebo je to tak, že se měl narodit jako kluk.“

Jak se měl kdo narodit, ponechajme stranou, důležití jsou ti, kdo se stydí za svoje tělo. Jarka sama se stydí za velikost zadku a tloušťku stehen. Nevadí ji, narodil od jiných dívek, že se Rita odhaluje, ale to, že ji nenapadne dbát o vzhled svého těla, že „nezatáhne břicho.“ Takto definovaný stud, určuje tělo jako věc, která není zcela totožná se samotnou osobou, jakoby by člověk přebýval někde mimo tělo a mohl ho kontrolovat a používat k svým záměrům. Tělo v tomto podání je určitý nástroj, až agresivní zbraň, která slouží k lovu bezbranných chlapců.

Obdiv k Anně považují víceméně za důsledek Anniny společenské atraktivity, Jarka má zcela diametrální vkus než Anna.

Karla

Karla stejně jako Jarka má pocit pozitivní odezvy chlapců a za účel oblékání považuje jejich mámení. Karla tvrdí, že nosí těsné oblečení i volné, podle situace, ráda nosí kratší trička, líbí se jí odhalené pupíky. Dále říká: „Mně se líběj dlouhý (sukně), ale s rozparkem, nebo zavínovací jsou pěkný, jinak ne, no.“ (16:35) Nemá se za co stydět, snad jen trochu za „beďary“, „ale mizej mi“. Na otázku, zdá by nosila něco průsvitného odpovídá:

„No jasně, já mám takový průsvitný modrý tričko, rozhodně pod něj nosím podprsenku. Zrovna jsem psala tomu svému klukovi L..., že si du něco koupit a on mi napsal: Tak si kup nějaký sexi prádélko, já si zítra vezmu boxerky, já jsem nemohla, jsem se začala chechtat.“ (16:28)

Karla trpí tím, že má málo věcí a ty, které má jí nevyhovují. Má plno dlouhých věcí a chtěla by krátké. Máma ji zas tak moc věcí nekupuje, protože šetří na dům a jsou „přeci jenom dvě“ (sestry). Žádné zvláštní rozpory spolu nemají, až na to že matka občas nechápe, proč některé věci Karla nechce nosit: „A proč to nechceš, vždyť je to hezký. Mami, já už nejsem ta stará. Já být v tvých letech, já bych to nosila. Ty možná, já ne.“ Nechce nosit staré věci, v těch se stydí chodit ven. Má ráda modrou barvu, ale kombinuje všechny, co má a přeje si: „Tričko, tady zahalený a vzadu na zavazování, capri kalhoty, tílka, boty bych potřebovala, nový tenisky (chodím do tělocvičny ve venkovních) mám takový hrozný tenisky, že bych je na sebe nevzala.“ (16:40)

Oblečení kupují, jak na tržnici, tak v drahých obchodech.

Karla: „Mám ráda rozhodně módu.“

M: „Modrý?“

Karla: „Módu a modrý taky. Ted' jsme se dívaly, když jsme byli u Martiny, v sobotu nebo v neděli dávaj módu, fashion fair, světovou módu, francouzskou, když to vidím, tak se mi opravdu nelíbí. Kombinujou z šedesátek let a hodně moderní, oni kombinujou třeba hodně barevný a k tomu takový z šedesátek let, já nevím, jak se nosej, takový oblečení nebo z osmdesátých takový šílený košile, kalhoty do zvonu, ted' jsou pěkný, ted' se mi líběj ty zvonový, ale dřív se mi tak nelíbily, takový zvláštní úplně do zvonu, takový šílený, k tomu daj moderní klobouk nebo šátek nebo pásky, to se mi tak nelíbí, když daj na náky triko nebo košili a přes to daj pásek, nechápu, jak si to někdo může koupit.“

Mně se líbí sukně normálně, trička nějaký pěkný, do pasu, řetízky kolem břicha, kalhoty džínový, kapri kalhoty, tříčtvrťáky, to jsou pěkný věci, krátký trička.“ (16:26)

Líbí se jí oblečení Anny a Martiny: „Třeba Martina, ta má úžasný tričko, když jsme tam byli na vikendu, tak jsem ho tam nosila. Hrozně pěkně červený, takový tmavě vínový. Já vždycky na někom něco vidím a nikdy to nemůžu sehnat, oni řeknou: já jsem to koupila v Tesku, a já to tam nikde nevidím, já to tam nemůžu najít.“

M: „Ty si říkala, že přesto nechceš mít stejný věci.“

Karla: „A ona ho, Martina hlavně říkala, že by ho do školy nikdy nenosila, takže by jí ani nemuselo vadit, že bych si to koupila. (16:37)

Karla též velmi kritizuje ostatní spolužačky, především Ritu, Žofii, Jarku. Kritizuje Ritinu „tělesnost“, Jarčino odhalování a nejednotnost Žofina stylu.

M: „Jak se ti líbí, jak chodí oblíkaná Rita?“

Karla: „Ona se hrozně moc odhaluje, jako neodhaluje, ona je docela fajn, ale myslím, že by měla něco dělat se svým tělem, protože ona jak má ty krátký trička, tak jí vylejzaj špeky, to je hnusný, měla by začít něco dělat, to je nechutný, nosí takový tílka, teď ty melouny, tady. Já to jako beru, někdy má pěkný věci, ale já bych se asi tak neoblíkala.“ (16:47)

M: A ta Jarka, ta se oblíká podobně nebo jinak?

Karla: „Jarka, ta chodí šíleně odhalená, no má takovou krátkou sukni, takle ji má nakřivo...Ta si vycpává podprsenku, což je dost hrozný třeba, když jsme se fotily, měla hrozně velký prsa a teď je má zase malý, všichni to vědí. Já nevím, co furt dělá, co si do toho strká ponožky nebo vatu, mně se nelíbí, jak ona chodí oblíkaná. Ona chodí někdy v zářivým, ona má takový zářivý oblečení, no hrozný, já z toho nemůžu.“ (16:48) Dále dodává, že jí to vlastně nevadí, že Jarka chodí odhalená, ale že jí vadí, že tak chodí ve škole, protože je pak středem pomluv, jak ze strany žáků, tak učitelů a ty pomluvy, jsou založeny na pravdě, „po škole, ať si chodí člověk třeba nahatý.“

M: „Kdo se ti vůbec nelíbí, jak chodí oblečenej, jeho styl.“

Karla: „Jo, Žofie, ta má hrozný oblečení, má krtečkovský kalhoty, říkáme ji krtek, protože má kalhoty, tady nafoukaný, dole zúžený, nelíbí se mi jak chodí oblíkaná, nosí starý věci, starý mikiny, teď má hezký tričko, ale ty kalhoty vypadaj jak od pyžama. Boty, ona má tak šilenej boty, to je něco hroznýho.“

M: „Jak jsou hrozný?...V čem to je špatný?“

Karla: „Oni jsou takový ošklivý, maj takovej hnusnej tvar, takovej divnej, vypadaj jako divný tenisky do špičky, vypadaj jak ty, jak kopačky, ale ty jsou víc do špičky, nehoděj se k tomu, jak chodí oblíkaná, nosí divný oblečení, co k sobě vůbec neladí, tohle je jiný, tohle je jiný a boty jsou úplně jiný.“ (16:50)

Poznámka: Vysokou Karlinu kritičnost spolužaček čtu jako vyjádření nejistoty jejího postavení. Má ráda kluky a zároveň si chce udržet kamarádství Martiny a Anny, snaží se diskriminovat veškeré své soupeřky. Haní jejich tělesnost, sekundární pohlavní znaky (nedostatečnou tělesnost) a celkový vzhled. (Žofie je poměrně hezká dívka.)

Pracuje s kontrasty v oblékání podobně jako Jarka.

K tělu

Kategorie „K tělu“ se nevyznačuje takovým zájmem o erotiku a tělesno, ale do středu pozornosti se dostává móda, estetika a sociální konformita. V této kategorii jsou dívky, které se zajímají o módu, chtějí být v souladu s estetickým módním kánonem, který respektuje křivky ženského těla a zároveň se oblékat do oblečení přiměřeného jejich věku. Jsou to dívky, které nechtějí vykročit za hranice obecně přijímaného módního trendu. Ovšem i v jeho rámci jim jde o uměřenost.

Iva

Ivě záleží na tom, jak k sobě barvy na oblečení ladí: „Musí to být vidět komplet. Mám ráda bílý trika. Vím, že nesnáším fialovou a žlutou u sebe, ne u oblečení, ale normálně jako barvy. No, ale oblečení mám rozdělený: béžový kalhoty a k tomu béžový triko, to mám jedno s dlouhým a jedno obyčejný, tyhle černý kalhoty k těm mám hodně triček. Nebo nosím tílko a přes to takovou síťku, nebo mám tmavě modrý kalhoty, k těm spíš nosím bílý trika.“ (13:32) K této černé síťce si koupila černé tílko, ale nosí k tomu bílé tílko, bílo-černá kombinace se jí zdá výraznější.

„Já mám ráda spíš útlý trika, než takový ty volnější a nemám ráda ty capri, ty se mi nelíbí. Bud' kraťasy anebo dlouhý kalhoty. Šaty já jsem, měla jsem oblíbený šaty, už moc ne, sukni jen na koncerty.“ (13:19).

Nevadí ji krátká trička ani kraťasy, břícho klidně ukazuje, průsvitné věci by asi nenosila.

M: „Záleží ti na tom, co je moderní, co se tak všeobecně líbí?“

Iva: „Když je móda přehnaná, že se mi doslova nelíbí, tak ji nenosím, to spíš, když se mi náěk líbí, když jsem to někde viděla, když mi to vltne do hlavy, tak se mi třeba začne líbit.“

M: „Co se ti třeba líbí?“

Iva: „Tak to nevím.“ (13:34)

M: „Je něco takovýho, co bys na sebe nikdy nevzala?“

Iva: „Jo to je možný.“

M: „No a co třeba?“

Iva: „Plavky takový, který jsou jenom takový trojúhelníček. Tak jsme si dali s dědou sázku, asi před třema rokama, že jestli je budu nosit v patnácti nebo osumnácti, tak mu koupím nějaký drahý víno a když ne, tak on mi koupí prstýnek, on si na to sice nepamatuje, ale ty se mi opravdu nelíběj. (Dostala je od babičky) ... ten střih se mi nelíbí vůbec, ještě takový zavazování, to se mi moc nelíbí.“ (13:25).

Také se jí nelíbí tričko od babičky, které je z Tunisu a je na něm nápis Tunis. To se jí všeobecně nelíbí, velké nápisy na tričkách.

Ze spolužaček se jí líbí Anna a Martina, připouští možnost, že by ji mohly ovlivňovat. Nemá žádné zvláštní přání, ani pocit, že by ji máma v něčem bránila. Chtěla by náušnici do obočí. (Bude ji moci mít, až úspěšně vykoná přijímací zkoušky na střední školu.)

Během rozhovoru jsem u ni narazila na dětské rysy, které se u jejich spolužaček tolik neobjevovaly, např. záliba v plyšácích. Má králíčka, z dětství, kterého bere všude sebou. Bojí se posměchu spolužáků, jednou na sobě měla tričko s miminem a povídala si s ním: „Tebe nikdy nevyperu.“ Slyšeli ji spolužáci a od té doby to tričko raději nenosí.

Ovšem není až tak úplně dětská, protože má strach z kruhů pod očima, před tělocvikem si holí nohy, vadí jí, že má křivé zuby a pravděpodobně podstoupí dost náročný napravný proces.

Nelíbí se jí, stejně jako Karle, Rita, Jarka, Žofie.

Iva: „Třeba Rita, ona jak má tady ty hnusný špeky a nosí ještě tílka nebo Jarka, Jarka se mi taky moc nelíbí. Ona schválně chce vypadat co nejvíc sexi a vůbec to tak není a Rita k sobě nosí takový barvy, který bych k sobě nikdy nedala.“ (13:31)

Žofie je v nemilosti snad všech příslušnic „Smetánky“, včetně Ivy, která se vůbec se svým záporným vztahem netají a má pro něj i své důvody:

„Žofie, už sem chodila, teď zase, já ji nikdy dřív neměla ráda, teď taky ne, já ji nemám ráda, je mi nepříjemná, jak se chová.“

Žofie má: „Krtečkovský kalhoty, to se napsalo do časopisu Hromosvod, nebo měla spacákový šaty, to bylo spíš takový volný, ale nehezky, pyžamový kalhoty, to všechno jsme si

vymyslely názvy, nám se to nelíbí jak se oblíká,...hlavně to oblečení, jak se oblíká, jak se chová, já ji nemám ráda. (V páté třídě mě pomlouvala za zády, teď už nepomlouvá, ale je mi nepříjemná, že se snaží dostat na moje místo, já se bavím s těma holkama, někdy se k nim přidám taky, ona se k nim snaží přidat, holky jí daly najevo, že se s ní nechtěj bavit). Nelíbí se mi její styl vůbec celkově, ona něco nosí ošklivýho, ty šaty měla, kalhoty, který jí byly velký, lacláče, ty fialovo bílý kalhoty, někdy je normálně oblečená někdy ne.“ (13:56)

Poznámka: Iva byla jednou z posledních dívek, se kterou jsem dělala rozhovor a činila na mne dojem, že je na něj připravená. Odpovědi rozvíjela samostatně směrem, kterým se většina rozhovorů ubírala. Bála se o postavení mezi „Smetánkou“, tak šíří stejné názory jako Karla. Narozdíl od Karly a Jarky, které nosí pod sítkou podprsenku, ona nosí pod síťovaným tričkem tílko. K svému tělu má poměrně kladný vztah, přílišnou tělesnost vytýká Ritě a Jarce sexi-styl odívání. Nejde ale tak daleko jako Karla, aby hanila její postavu.

Veronika

Veronika nosí ráda pohodlné a moderní věci. Z bot nejrady nosí takové, co mají „plochoulinký podrážtičky a pak tenisky.“ Hezká je ta špička do hranata, která vede kolem prstů. Nejlépe se cítí v džínových kalhotech, v tričku, ráda nosí sukně, šaty. Nemá ráda elastáky z elastické hmoty, dělá se jí z nich exém a svetry jí většinou koušou, nesnáší ty chlupatý.

Oblečení nosí: „Radši volnějši, teď jsem se hodně podřídila tomu co se nosí, takže nějaký takový trička, ale moc upnutý věci to nemám moc ráda, abych se v tom cejtila dobře, no.“ (20:25)

„Sukně mám radši kratší, protože v dlouhejch se mi blbě chodí. Trička do pasu, nanejvýš někam k pupíku, to co nosí Bára, to bych v životě nosit nemohla, ta hodně nosí takový divný věci. Kalhoty, to jako dlouhý.“ (20:26)

M: „Máš něco takovýho, co radši zakrejváš?“

Veronika: „Výstřihy to nemám moc ráda, tričko to je jediný, že mám tachle vysoký. Trička mám obloučkouvy, mám ještě hranatý nebo do věčka. Nemám moc ráda takový ty velký výstřihy, myslím si, že sukně by měly být do půlky stehen, se v tom necejtím dobře, člověk přemejšlí, jestli mu z toho neleze zadek.“

M: „Nosila bys něco průsvitnýho?“

Veronika: „No nevim. Sukni určitě ne. Mám tričko, mám síťový rukávy, tak to třeba, ty průsvitný věci. Já nejsem na halenky, tak to moc ne.“ (20:27)

Doma nosí volná trička, elastické kalhoty, na chalupě ani doma „netahá škoní věci“, aby si je nezničila.

S rodiči má podobný vkus, necítla by se dobře, kdyby si vymohla něco, co by se rodičům nelíbilo, myslí si, že není příliš náročná. Když něco vyloženě nepotřebuje, tak jí to rodiče koupí, když si „přidá ze svýho, často to dostane, když má máma dobrou náladu.“ (20:23)

Poznámka: Veronika chce být hezká, ale zároveň si i užít pohodlí na chalupě.

Skejťácký styl

Vzhledem k tomu, že dívky v této kategorii dbají úzkostlivěji o svůj vzhled než dívky „Podle nálady“, jejich kategorie následuje po dívkách „K tělu“, přestože forma jejich oděvu je poměrně od těla. Dívky v této kategorii nejsou „skejťáčky“ ani „rolerky“, dokonce je tyto sporty příliš nebaví. (Anna možná dostane snowboard, často jezdí na hory.) Danka tvrdí, že „to co nemá motor ji nebaví.“

Problémem této kategorie je, že se jedná o styl, který má určitá „oficiální“ kritéria, a pro naše účely (tedy kategorizování dívek podle vztahu oděv-tělo) vypovídá možná málo. Nicméně dívky se tak prezentovaly, a tak jim tuto zatím kategorii ponechejme.

Anna

Anna je hvězda třídy. Anně se líbí to, co je právě v módě. Z barev se jí líbí šedivá, tmavě zelená, nelíbí se jí červená a křiklavé barvy. Více se jí líbí barva stříbra, v uchu má tři naušnice. Tvrdí o sobě, že je hodně vybíravá a že nejráději nosí skejtácké oblečení, raději volnější než upnuté, boty se jí také líbí „skejtácký, nelíběj se mi ty obyčejné botasky, takový ty kozačky nemusím.“ (9:42) Nenosila by nic průsvitného, nevzala by si na sebe, to, co nosí Jarka, protože má příliš velké výstřihy. Nikdy by nenosila něco, co se jí nelíbí. Rodiče vědí, že neustoupí. O módu se začala zajímat minulý rok. Jejím přáním je úplná výměna šatníku. Skoro všechno oblečení vyházela, zbylo jí jen pár kousků.

Tvrdí, že s Martinou nebo s kýmkoli jiným nenosí podobné oblečení. Nelíbí se jí, jak se obléká: „*Třeba Žofie, to je takový divný, ona se tak oblíká i její máma, prostě to má po ní. Oblíká se tak, jak jsem se já oblíkala v druhé třídě, je trošku taková zaostalá v tom oblíkání. Je to spíš tou mámou než Žofií, nemá moc ani na výběr.*“ (9:20)

M: „*Jak se oblíká třeba Rita?*“

Anna: „*No, to taky, ono je dost lidí ze třídy ani Rozárka nebo Petra nebo Jarka.*“ (9:21)

Příliš ji nevoní Lenka: „*Třeba Lenka, ta je taková...*“ (9:33) „*O hygienu nedbá dost Lenka, smrdí dost potem, jinak snad všichni, možná i Petra.*“ (9:56)

(Na obhajobu Lenky musím poznamenat, že jsem si žádného zvláštního zanedbávání nevšimla.)

M: „*Zdá se ti, že je v tvém okolí někdo jinej, než ty ostatní?*“

Anna: „*Žofie je taková divná, ona sem chodila, pak přestoupila, pak se zas vrátila.*“

M: „*Jen proto, že s váma pořád nebyla?*“

Anna: „*Ono to záleží, jak se oblíká divně, jak dolejší, to je taky hodně divný. Já jsem v rušnější části třídy... (Žofie se směje, i když neví o čem je řeč, baví se hodně se mnou, my se známe od malička, ale ve třídě moc ne, nevím zda má pořádku kamarádka.)*“ (9:46)

Martina

Martina nosí jediné módní věci. Nesnesla by, kdyby na sobě měla něco, co by se jí nelíbilo. „*Doma se musím normálně oblíkat, koupila jsem si skejtáckou sukni, hezkou zelenou, zjistila jsem, že k ní nemám dobré boty, ona stála šest set a já v ní chodím doma, tepláky bych na sebe nevzala.*“ (18:35)

M: „*Jaký boty by se hodily k té sukni?*“

Martina: „*No, ňáký zelený, který by se hodily k té sukni, teď je vlastně móda osmdesátých, devadesátých let, prostě ňáký divný hodně, zkosený divně, už mám vyhlídnutý.*“ (18:36)

M: „*Něco nmoderního na sebe nevezmeš?*“

Martina: „*No to ne, ty kalhoty (které si koupila navzdory rodičům) už nejsou moderní, tak už je na sebe nevezmu.*“

M: „*Jak si je měla dlouho?*“

Martina: „*Půl roku vlastně. Já si vlastně vybírám, když se mi to nelíbí, to si nevezmu na sebe už nikdy, třeba i doma se stydím v tom chodit. Když jdu s košem, vezmu na sebe, co se líbí, jinak se v tom stydím vyjít na ulici.*“ (18:33)

O módu se začala zajímat, když se skamarádila s Annou, to už je asi dva roky, někdy na

začátku šesté třídy.

M: „Je někdo, podle koho se řídíš v oblíkání?“

Martina: „My se vlastně řídíme s tou Annou, protože, my chceme, co má ta druhá, tak to by chtěla i ta druhá, ona si to koupí, takže to je takový těžký, takže toho máme hodně společně.“

M: „Máte i něco stejného, co nosíte?“

Martina: „Já si něco vyberu a ona to chce taky. Máme to hodně společný... Koupila jsem si kalhoty, ona si je koupila taky, pak si je koupila ta Iva, což byl trapas, my jsme se sešly ve škole tři ve stejnejch kalhotech. A potom vlastně už nic. Já jsem chtěla něco a ona to chtěla taky nebo naopak.“ (18:37)

M: „Bylo nějaký období, kdy jste nosily třeba naschvál stejný věci?“

Martina: „Ne to ne, no vlastně jako, jednou jsme byly na škole v přírodě, před rokem a já jsem si vzala lacláče a ona taky, a my jsme o tom nevěděly, že si to vezme a měly jsme stejný trika a všechno stejný a ty učitelky si z nás jen dělaly srandu a smály se. Jako stejný věci teď už nemáme skoro.“ (18:38)

Záleží jí hodně na botách, trikách, tílku nebo kalhotách, to mohou být kapsáče, do zvonu, musej bejt na tělo, nesměj bejt moc volný moc, kalhoty na tělo, ne moc volný.“ (18:21) „Trička, to je jedno vlastně, nesměj bejt na něm, nějaký kytky.“ (18:22) „Boty na podpatku, to není nic pro mě, já mám sportovnější oblečení, až budu dospělá, budu nosit dlouhý kabáty a tak...“ (18:56) Z barev má ráda šedivou, zelenou. (To odpovídá „skejtáckému stylu“ a módním barvám roku 2001.)

Nevzala by na sebe: „Šaty nemám ráda, nějaký, kytky, mraky, mně se líběj kostičkovaný, dvojbarevný nebo tak, kdyby tam měl bejt nějak vzor, tak to ne.“ (18:24) „Sukni asi, šaty jsem nenašla žádný vhodný, který bych si na sebe vzala.“ Nosila by: „sukně pod kolena, ke kotníkům, různý stříhy skejtácký nebo tak.“ (18:28)

„Minisukni bych na sebe nevzala. Já si myslím, že mám hroznou postavu, všichni mi říkaj, že mám dobrou postavu, ale to si asi myslej všechny holky, že maj hroznou postavu, já jsem vlastně spokojená.“

Na to já nejsem, to bych asi nezvládla, nějaký šaty, aby tam bylo nějaký vyšívaný, výšivky, to bych si musela vybrat, aby se to na mě hodilo.“

M: „Nosila bys něco něco průsvitnýho?“

Martina: „To né asi, to ještě teď ne.“ (18:29)

S rodiči Martina ohledně oblečení velmi bojovala. S tátou se vůbec neshodne: „Táta, když jsem měla ty černý kalhoty, to bylo úplně hrozným. Jak to můžu vzít na sebe, to mělo na sobě nějaký trásně, celý mi to ustríhal, že to bylo hrozně vytahaný.“ To už nedělá jen: „Řekne, že mi vezme to oblečení, já si to nenechám...Bud' si někam to oblečení schovám a nebo prostě se ho neptám. Řeknu mu, že se nebudu oblíkat podle něho, že je to naprosto hrozný, se budu oblíkat podle sebe, že mi do toho nemůže mluvit, teď už je to v pohodě.“ (18:26)

S mámou se dokáže při nákupu oblečení dohodnout: „s mámou je o hodně lepší nakupovat, já si to něk vystojím. Chtěla mi něco koupit, já jsem řekla, že to nechci, že to na sebe nevezmu, že budu vypadat jako nějaká socka. Taky jsem si vybrala něco, a to se jí nelíbilo, teď už co si vyberu, to se jí líbí.“ (18:18)

M: „V čem bys vypadala jako socka?“

Martina: „Kalhoty, úplně jako krátký prostě, z kterých už jsem vyrostla třeba. To bych musela vidět před sebou vidět.“

M: „A nepamatuješ si, co to bylo, když ti to mamka chtěla koupit?“

Martina: „To už je dlouho jako, ona mi chtěla koupit nějaký zimní boty, to bylo hrozný, nějaký černý kozačky.“ (18:29)

Martina si všechno musí vybrat sama, ani se rodičů neptá: *„jednou za měsíc si koupím nějaký kalhoty nebo triko.“ (18:16)*

„No taky jsem si koupila jedny kalhoty, to se jim hrozně nelíbilo, všichni mi říkali, že mi to moc sluší a rodičům se to moc nelíbilo, černý s dvěma pruhami, už nejsou v módě.“ (18:17)

Nesnáší, když jí máma obléká:

„Na vánoce, když mi nějakou blůzku, to mi hrozně vadí, když mě oblíkne ona sama.“ (18:25)

Oproti dřívějšímu se Martina snaží kupovat věci, které tak rychle nevyjdou z módy. Máma ji už nic raději nenosí, Martina si všechno musí vybrat sama.

Ze spolužaček se jí zdá, že se zanedbává Lenka, občas Karla, Šárka to má „blbý s rodinou“, z kluků „Jonášovi . to je jedno, co si na sebe vezme a Matěj si na sebe vezme klidně i tepláky do školy.“ (18:49)

Poznámka: Martina a Anna jsou kamarádky, přestože Anna nemluví o tom, že by měli podobné oblečení, všeobecně se to ví a Martina to i otevřeně přiznává. Jejich sblížení společně se zájmem o módu datuje na začátek šesté třídy. V minulé práci „Holky 2000“ jsem pro takovýto vztah použila pojem „sesterství“. V tomto vztahu nepřibuzné dívky potvrzují svoji blízkost (mimo jiné) podobným odíváním. Pozornost jedince není tak zaměřena k druhému pohlaví, ale především k vlastnímu, a pak teprve je možné podnikat něco dalšího. (Psát SMS klukům, chodit po obchodech ...) Anna se o tomto přátelství nezmiňuje, protože se pravděpodobně stydí, bojí se výsměchu okolí. (Viz učitelky na škole v přírodě.)

Toto sesterství mez Anno a Markétou je velmi exkluzivní vztah a to by také vysvětlovalo nevoli, s kterou se setkala Iva, když si koupila stejné kalhoty jako výše uvedené dívky. Karla je opatrná, aby s nimi neměla podobný konflikt, protože by mohla přijít o jejich přízeň. Krom toho je Karlina pozornost více zaměřena na kluky. (I když nezapomeňme na to, že se účastní dívčích víkendů a nosí oblečení svých kamarádek.)

U Anny a Martiny se tedy setkáváme s dalšími formami studu. Anna se stydí za intimitu vztahu s Martinou. Martina se stydí vyjít v něčem, co se jí nelíbí, je pro ni důležité zachovávat styl, což znamená zůstat neustále kulturně zařazen ve „své“ skupině (být in), aby nemohlo dojít k omylu a někdo si o ni nemyslel, že je „socka“. Stylová musí zůstat, i když je sama doma. Stejně jako Rita neodkládá své šperky, tak Martina neodkládá svůj styl. Oblečení tedy vypovídá o osobě, která jej nosí i o jejím zařazení do sociálního světa. Oděv prezentuje danou osobu. Oděv tuto osobu zastupuje. Oděv je jejím druhým tělem.

Danka

Danku móda nijak zvlášť nezajímá, její největší vášeň jsou motorčky (o tom psát teď nebudu). Danka se líbí skejtácké oblečení, shodně s tátou má ráda kapsáče. Tvrdí však, že má svůj styl, že by nenosila „průhledné dámičkovské věci“, ale nemusí mít na sobě ani „skejtácký věci“. Někdy se obléká i do věcí „více holčičích a to se potom lidé diví“.

M: „Jaký ty ráda nosíš oblečení, máš ráda i někdy něco na tělo nebo spíš volný?“

Danka: „V létě ráda nosím ty tílka, to mi přijde, že v tom není takový horko jako v tričku. A to mám většinu upnutých docela, ale to mi nevadí, záleží na tom, jak to vypadá docela, kdyby to vypadalo blbě, tak bych to na sebe nevzala. Sukně taky moc nerada, nenosím krátký, nevím, něk nemusím. A taky nerada nosím kraťasy, ale mám takový jedny skejtácký, asi takhle dlouhý, takový černý kapsáče, takže ty nosím pořád dá se říct.“

M: „Ale to jsou spíš široký...“

Danka: „Široký, upnutý já nemůžu mít, teda můžu mít, ale nemusím, prostě si v tom připadám blbě, když mám nějaký kraťasy. Třeba mám teďka jedny upnutý kalhoty nově, ale ty

nejsou tolik upnutý a ty nosím ráda.“ (12:29)

Rozhovor s Dankou byl první a tak jsem se ji ptala, na módní trendy ve třídě: „Co letí ve třídě, je něco takovýho, ty se zajímáš o to skejťácký oblečení?“

Danka: „Spíš jako ty dámy, takový ty moderní, jako ty hadry přímo holčičí, to se mi moc nelíbí, přes jako ty průsvitný trička.

Ta první skupina se zajímá hlavně o nejnovější trendy, to mě nák nezajímá, já třeba nosím kapsáče od vietnamskýho stánku a mám je hrozně ráda, jsou pohodlný, bezvadný. A to mi taky Tomáš vytknul, že se mu nelíbí že nosím ty kapsáče, že se chovám jako kluk, když je mám, že se mu to nelíbí, že to není holčičí, ať to nenosím, když se mu to nelíbí a já, že si můžu nosit co chci, mně se taky nelíbí, tvoje tričko, protože mě naštvál.“ (12:38)

Dance se líbí Petrovi kalhoty, „jsou černý a maj světlý obšívání, ty kapsy jsou obšitý.“ (12:17)

Danka: „Petr, Leo má hezký mikiny.“

M: „Oni choděj podobně s tím Václavem?“

Danka: „No, oni maj (Leo a Václav) podobný košile, ty se mi moc neliběj. Rudolf byl do mě zamilovanéj a jednou slyšel, že se mi liběj skejťáci a od tý doby se začíná oblíkat skejťácky, Mně se to oblečení líbí a někdy ne a když to vidím na něm, já ho nemám ráda, je mi silně nesympatickej.“ (12:40)

Vzorem jí nikdo není, má svůj vlastní styl, „hezký skejťácký holčičí věci,“ mají ve třídě Anna a Martina.

Moc se jí nelíbí: „Karlina sukně se mi jedna moc nelíbí, taková šedivá jako kus hadru vypadá, divnej materiál, kterej se mi moc nelíbí, pak ještě jedna Martiny sukně se mi moc nelíbí, má blbou dýlku.“

Protože se Danka nezmínila o dívkách ze „Slabší“ skupinky, zeptala jsem se, proč se ostatním nelíbí:

„Rozárka chodí, nosí takový, jak to někdo nazývá sociální oblečení. Ona by chtěla nosit něco podobnýho, co nosíme my ostatní, ale ta její mamka jí to prostě nedovoluje. Nedávno měla takový tričko, černou mikinu, hned jsem jí to chválila, jako že to má pěkný, tak měla radost, že se nám to líbí. Já myslím, že kdyby nosila nějaký hezcí oblečení, tak ona by se těm klukům taky líbila, jestli jsou hloupý nebo já nevím.“ (12:35)

Když jsem se zeptala, zda všechny jsou ovlivňovány rodiči, pokračovala: „Já si myslím, že Adrianu neovlivňujou rodiče, protože ta si může nosit co chce. Ovlivňujou Petru, protože nemaj moc peněz, že jo, takže ji nemůžou oblíkat, takže ji vlastně ovlivňujou.“ (12:36)

Poznámka: Danka vyjádřila poměrně přesně stud, tak jak je chápaný dívkami, které dávají přednost volnějším oblečení: „upnutý já nemůžu mít, teda můžu mít, ale nemusím, prostě si v tom připadám blbě, když mám nějaký kraťasy.“ To je jiný přístup, než který deklaruje Jarka. Anna, Martina ani Danka nevyjadřují nějaké přemrštěné pochyby o své tělesnosti (to že Martina, řekla, že má hroznou postavu, okamžitě relativizovala), Danka říká, že může mít upnuté oblečení, ale nechce ho, netouží příliš zdůrazňovat svoji ženskost, exponovat se. Jarka, se domnívá, že pokud se někdo neexponuje, tak má nízké sebevědomí, stydí se za tělo. „Skejťácky“ se za tělo nestydí, chtějí si ho prozatím nechat schované pro sebe.

Podle nálady

Název této kategorii dala nejvíce odsuzovaná Žofie. Obsahuje dívky, které jsou mírně pomlouvané - Bětko, Lenka a Rozárka. Nedá se říci, že by byly stylově vyrovnané, tak je její název „Podle nálady“ výstižný i v jiném smyslu než ohledně upjatosti oděvu.

Bětka

Bětka nejraději nosí volnější, pohodlné oblečení. Do kategorie „Od těla“ ji však nezařazují, protože, přestože má ráda volné věci, její pohled na módu je tolerantnější, co se týče odhalování než u Niny a Šárky a více ženský než je tomu u Simony.

Má ráda delší mikiny, trička „to je i celkem jedno a kalhoty taky radši delší,“ (24:24) sukně raději delší, bohužel teď žádnou nemá, možná brzy nějakou dostane k svátku. Nevadilo by jí, kdyby měla více oblečení, ale „nejsou peníze“. Nikdy nepřemýšlela nad tím, že by bylo třeba skrývat některé části těla, nemusí mít extra velké výstřihy, ale střední výstřihy ji nevadí. Měla halenku, která byla průsvitná, ale pod ni nosila nějaké tílko.

Dříve jí vybírala oblečení máma, teď chodí raději nakupovat s tátou než s mámou, protože s mámou se nepohodla. S tátou se jí líbí stejné mikiny, džíny „teoreticky chodíme stejně oblíkaní.“ Když se jí nelíbí něco, co dostane od rodičů, dá to do skříně a nenesí to. Někdy si na to zvykne a začne to nosit. Máma ji rozmlouvá boty s vyšší podrážkou, přestože ráda nosí pohodlné oblečení, tento podpatek nepřekáží jejímu pohodlí. U oblečení někdy povolí a nechá si koupit to, co se jí nelíbí, u bot si vždycky stojí za svým.

„Nikdy bych si na sebe nevzala starší halenky s volánkama, taky jsem je na sebe nikdy nevzala, šatičky s kanýrkama. Sestřenka (mladší), vždyť je to pěkný, já bych si to na sebe vzala.“ (24:30)

Bětka: „Mámě se líběj sandále takový pro starší lidi...“

M: Jaký jsou ty boty pro starší lidi?

Bětka (maluje): „Podrážka jak z korku, pásky, kytičky. Mně se líbili tři pásky, (jako gumový, vyšší podpatek). (24:22) (Boty, které označuje jako pro starší lidi, spíš vypadají dětsky, alespoň v jejím výtvarném podání.)

O módu se začala zajímat asi v páté třídě, do té doby chodila v tkz. „sociálním oblečení“ stejně tak jako ostatní (Karla a další, nejmenovaní). Oblečení si vybírá podle sebe, ve třídě chodí oblíkaní skoro všichni stejně, i když zároveň říká, že se všichni od první třídy změnili, každý má svůj styl, dříve nosili výše uvedené sociální oblečení.

M: „A proč myslíš, že se víc zajímáš o to oblečení?“

Bětka: „Asi mi víc záleží na tom, jak vypadám.“

M: „A myslíš, že v tom hrajou nákou úlohu i kluci?“

Bětka: „Asi jo.“ (24: 51,52)

Poznámka: Bětka velice vehementně odmítá dětské prvky oblečení: kytičky, volánky, kanýrky. Tento rys se opakuje u mnoha dívek.

Rozárka

Rozárka se vyjadřuje hodně obecně, oblečení má být tak akorát, v zimě má raději dlouhé a v létě zas kratší, sleduje, co je moderní a líbí se jí moderní sukně, trička, tílka, líbí se jí černá a bílá a nesnáší růžovou, která je jako cukrová vata. Líbí se jí Ritino oblečení, Veroničiny trička, „bílý, proužkatý“, Karliny sukně, „krátký, černý“.

Vzorem v oblékání pro ni nikdo není, oblíká se, jak chce. Nikdy by si na sebe nevzala „štiplavej svetr“.

To, že spolu chodí Martina a Anna podobně oblékané považuje za náhodu. Nezdá se jí, že by někdo chodil nevhodně oblečený. Neodsuzuje ani nepronásledovanější Žofii, Jarku.

Poznámka: Protože Rozárka nechodí oblékaná tak „sexi“ jako Jarka, Karla a koneckonců i

Rita, a zároveň nemá pocit, že by bylo třeba něco skrývat a chtěla po své mamce, aby ji koupila průsvitnou halenku s tílkem ve spod, zařadila jsem ji do formy „Podle nálady“.

Předpokládám, že kdyby měla možnost, nosila by daleko ženštestější oblečení. Svými postoji by mohla být zařazena i k Veronice a Ivě, ale do této kategorie jsem ji nedala ze dvou důvodů: Rozárka je příliš tolerantní vůči svým spolužačkám. Když jsem se jí ptala, kdo o sebe ve škole nedbá, odpověděla: „Říká se, že Lenka se nemyje a Bětka, že se nečeše. U té Lenky se to říkalo, protože chodila s Leem. (1:47) Za původce této pomluvy označila Karlu. A narozdíl od mnoha jiných dívek se s těmito pomluvami nijak neztotožňovala, ani nepřidala nic, čím by postavení pomlouvaných dívek mohla poškodit. Také jsem u Rozárky jsem uplatnila znalost reality, přeci jen rozpor mezi jejími představami a „realitou“ je příliš zjevný. Její oblečení je levnější, občas jsou to zděděné starší modely a spíše vyjadřují vkus její maminky, než Rozárky. Ostatními spolužačkami, i když její oblečení nespĺňuje jejich estetické představy, není pomlouvána pro svoji nekonfliktní a příjemnou povahu.

Lenka

Lenka nosí raději volné oblečení, v upnutém se cítí „sešněrovaná“, má ráda dlouhé věci nebo krátké, „žádné takové ty polo“. Sama o tom příliš nemluví, ale viděla jsem ji, že pod volné košile nosí krátká, upnutá trička, která odhalují pupek, občas chodí oblečená v elastických kraťasech a přiléhavém tílku, nemůže být tedy zařazena do kategorie „Od těla“. To i proto, že více než o vizuální dojem svého oděvu, se zajímá o to, jaké nálady v ní vzbuzuje, zda jí nabíjí energii: „žlutá mne rozesmívá, na písemky si беру žluté ponožky.“ Velmi jí záleží na barvách, její barvy jsou modrá a žlutá. Dále se jí líbí šedivé a modro šedivé odstíny.

Po módních výstřelcích nijak netouží, nic zvláštního nechce, ani na sebe nechce upozorňovat skrz oděv.

M: „Je něco, co bys na sebe nikdy nevzala, v čem se necejtíš dobře?“

Lenka: „Necítím se dobře v šatech nebo v sukni, někdy si na sebe tu sukni vezmu, ale připadám si v tom divně, nevím.“

M: „Proč?“

Lenka: „Nevím, jsem člověk, který má radši kalhoty. Sukně jsou moc rozevlátý, každou chvíličku z nich něco kouká.“

M: „Kalhoty se ti líběj, jaký?“

Lenka: „Džíny, lacláče. Do zvonu můžou bejt taky, ale ne úplně moc, takový středně, ty nejobyčejnější.“ (19:19)

M: „Nosila bys něco průsvitného?“

Lenka: „Jako asi ani ne. Asi ne. Je fakt, že jsem dostala tričko od tety průsvitný, jako že jo, že je moc hezký, ale ani jednou jsem ho neměla.“ (19:14)

M: „Je něco, co bys nosila vždycky zakrytýho?“

Lenka: „Nemám ráda trika s dlouhým rukávem, nebo když mám prostě volný rukávy. Já nemám ráda, když je sukně moc krátká nebo když je moc přilehlá, třeba sukně k těm kolenům by šla, v nehorším do půl stehna, pak už víc ne, to bych si připadla dost odvážná, i tak bych si připadala divně. Třeba taková Jarka je člověk, která by šla do školy klidně v plavkách, já nemám pocit, se někomu někomu ukazovat.“ (19:20) Dodává, že „hrozně ráda nosí čepici“, od čtvrté třídy nosí klobouček, teď už jí je malý a dále má plno kšiltovek a jednu má oblíbenou. Čepice nosí i přes to, že když je má na sobě celý den, tak má mastné vlasy. „Já jsem strašně nerada středem pozornosti.“ (19:20)

Přestože po ničem zvláštním netouží s rodiči se zcela neshodne. Táta ji maluje pokoj, chtěla modré stěny, ale to jí máma nedovolí. S mamkou mají úplně opačný styl oblékání. Občas se najde věc, která se líbí oběma, hlavně když je to žlutý nebo modrý. Rodiče jí nechtějí povolit ani vlasy na ježka, ani dredy: „*Já jsem mu chtěla říct, že jsou to moje vlasy...pak si řekla, že je to zbytečný se o tom s nima hádat...*“ (19:13)

Stává se, že dostává od rodičů něco, co se jí nelíbí, „*nejsem schopná jim to říct do očí. Chvilí to nosím a pak to zastrčím do skříně. Ted' už se mě mamka víc ptá.*“ (19:15)

„*Vůní si moc nevšímám, jen když to Jarka přežene, tak se k ní moc nepřibližuji, vadí mi pach z pusy a tak jsem fanda do žvejkaček a pořád žvejkám.*“ (19:26)

„Módním trendem je tady Anna, ona je prostě středem pozornosti a všeho.

Já jsem přemejšlela, čím je Anna tak úžasná, ale je to tím, že ona je sama sebou, úplně u všeho ji něco baví, hodně věci baví, od každého má něco, ...“, „*Anna má pohodovou mamku“*, ta dovolila Anně, aby si nechala ostříhat na ježka. (19:11)

Trochu se jí nelíbí Veroničin styl, nelíbily se jí Veroničiny boty, řekla jí to, protože se na to ptala, Veronice to nevadilo, ostatním se ty boty líbily. O Jarčině oblékání se vyjadřuje následovně:

„*Ona má dlouhej šátek, tady trásně, šátek si omotala kolem pasu, na jedný noze do špičky, na jedný straně zavázaněj, tilko, všechno bylo vidět a tachle šla do školy, krátký tričko, ona tak chodí pořád,...kvůli devátákům, ona a Karla v tom hledá víc...*“ Naznačuje tím, že „*On si může šáhnout...*“ (19:32), že holkám nejde jen o povídání si. Karla je taky hodně na kluky, je si Jarkou podobná, jen se méně maluje. Nic nemá proti jejím minisukním, taky je ráda, když si jí nějaký kluk všimne, ale „*mně to přijde jako ztrapňování, deváták to vážně nemyslí a já se před ním nakrucuju.*“ (19:33)

Poznámka: Lenka se stydí nosit sukně, protože jsou moc rozevláté a „*každou chvíli z nich něco kouká*“. Jarka chodí oblečená do školy tak, „*že je všechno vidět.*“ Lenka se vyjadřuje značně neurčitě o předmětu studu (narozdíl od Karly a Jarky). Z přílišného odhalování má téměř panický strach: „*nemám pocit, se někomu ukazovat*“, „*to je ztrapňování, deváták to vážně nemyslí a já se před ním nakrucuju.*“

Trošku v rozporu jsou její tvrzení o tom, že nechce být středem pozornosti a přitom si chtěla nechat ostříhat vlasy na ježka jako Anna a když jí to rodiče nedovolily, tak si chtěla nechat udělat dredy (nenápadně nápadná).

Žofie

Žofie mne přivedla na název této formy odívání: „Podle nálady“, vystihuje vztah a vliv nálad na oblečení, na jeho rozvolněnost či upnutost. Lenka tuto náladovost spatřuje hodně v barvách. Žofie v míře ztotožňování oděvu s tělem a tělo se sebou samou.

M: „*Máš ráda volný nebo upnutý...*“

Žofie: „*Jak, kdy podle nálady někdy si řeknu, že prostě dneska ... jsem upnutá... Někdy mám pocit, že můžu mít upnutý, ale někdy naopak mám takovej otrávenej den, mám špatnou náladu, že musím mít volnější.*“

M: „*Takže to souvisí s náladou, jak je člověk oblečený?*“

Žofie: „*Já když mám náladu, když si vezmu to upnutý...*“

M: „*V čem je ta upnutá nálada jiná?*“

Žofie: „*To upnutý si někdy myslím, že je to takový, jak bych to řekla, ani ne modernější, ale je to takový nevím.*“ (25:21)

M: „Jakou máš náladu, když máš to upnutý na sobě?“

Žofie: „Většinou je to v podstatě skoro stejný, jsem taková opatrnější... Když mám to volný, jako kdybych byla prostě ne jako, že si můžu dělat co chci, bejt takový volnější, když mě někdo odstrčí, nebo, když se něco stane, když mě někdo naštvě.“

M: „Někdo třeba upnutý nikdy nenosí.“

Žofie: „To ne tak si myslím, že je to...“ (25:22)

Žofie nosí ráda černé věci protože se ke všemu hodí. Nejraději má černé zvonáče a k nim různá trička. Žofii se líbí styl dívek ze třídy, „nová móda“, dodává že, „my ji nekupujem, je dražší, mamka přes zimu moc nevydělává, snad se k tomu dopracuju... Líběj se mi kluci, co maj džíny, rolák, dlouhej kabát až na zem anebo kluci, který jsou skejťáci, volný kalhoty, volný trička.“ (25:27)

„Co bych si přála...Já bych chtěla hodně, ...džínový zvony, tmavě zelený nebo černý zvonový nebo modrý normální džíny nebo ty béžový, kdyby byly, tak bych byla šťastná... Myslím, že časem jo...“ (25:28)

Má ráda minisukně nebo naopak dlouhé sukně, nemá ráda ty do půlky kolen nebo těsně pod či nad kolena. Těsně pod zadek je taky moc, není odvážná jako Jarka, která si na sebe může vzít všechno. „Nemusím výstřihy který sahaj někam po pupík, ani ne ty úplně rovný trička, prostě normální výstřih, někam sem.“ (25:22)

Na otázku, zda by nosila něco průsvitného odpovídá: „V týchle době, kolik mi je, tak ne, pokud by to nebylo na nohy nebo na ruce nebo na břicho, ale na naše orgány asi ne.“ (25:26)

Také se necítí dobře ve „věcech ze starší doby, svetr, kalhoty, co se mi nelíbí, překládaný nahoře (mrkváče), tak ty moc nenosím.“ Těmito věcmi ji často zásobuje babička. Svetry jí moc nevadí, má ráda modrý svetr s proužky, nemá ráda, když jsou na svetru mašličky.

S mamkou problémy nemá, když už jdou nakupovat, tak ji koupí, co se jí líbí, pokud to není příliš drahé.

Poznámka: V Žofiině slovech, že se obléká podle nálady můžeme číst, že pokud má upnuté oblečení, tak je zranitelnější a to volné ji poskytuje ochranu, útočiště, prostor na víc, pro sebe samu, kde si může dělat co chce. (Ten, kdo chrání svoje tělo, tak se s ním buď více ztotožňuje anebo nechce být tak agresivní.) Zároveň Žofie není abnormálně stydlivá, líbí se jí minisukně a připouští i možnost průsvitného oblečení, pokud nebude průsvitné v místech druhotných sexuálních znaků.

Žofie mimo jiné říká, má docela ráda rolák: „v tom se cejtím dobře, hlavně, když je to příjemnej třeba materiál, vlna, šimrá, hřeje.“

Rolák je velmi zajímavý kus oblečení, v kterém je spojena upnutost (proto ho mnoho lidí nemá rádo) a zároveň konformita zakrývání, ochrany krku, velmi zranitelné a citlivé části těla. Rolák může poskytovat pocit bezpečí, vzbuzovat dojem, že osoba, která jej nosí potřebuje péči. Jarka si upletla krátký svetr s ohromným rolákem a upnutými rukávy, tak maximalizovala jeho sdělení. Využila kontrastu mezi zakrytím těla a zároveň zdůrazněním jeho linií tím, že daný svetr je na tělo.

Od těla

Forma odívání „Od těla“ je naprostým protikladem formy „Na tělo“. Dívky v této kategorii považovaly hovory o oblečení víceméně za nemístné, v nejlepším případě (Simona) za nudné.

Simona

Simonin styl by se dal označit jako ležerní. Líbí se jí modrá, nosí černou, zelenou i tu modrou. Raději má volnější věci. Sukně nenosí, nosí normální středně modré džíny, které mají střih do zvonu. Trika má raději volnější od krku. Průsvitný věci ještě nezkoušela nosit. Tvrdí, že jí záleží na tom, co je moderní, s tím, co má, je spokojená a s mámou nemá, co se týče oblečení, žádné konflikty. Oblečení si vybírá sama s pomocí mámy, sice se stává, že se mámě něco nelíbí, ale sama máma ji nic nekupuje. O oblečení se začala zajímat asi v jedenácti, deseti letech, ve čtvrté, páté třídě. (Simona je více než o rok starší oproti ostatním spolužákům.)

Líbí se jí jak chodí oblíkaný Eda, Leo a Karla. (Nejdříve uvedla kluky.) Co se jí nelíbí jsou Šárčiny kalhoty: „No, Šárka nosí krátký kalhoty, no to je hrozný.“ (Dlouhé kalhoty nosí moc krátké, nad kotníky.) (23:24)

Tvrdí, že se podle nikoho nijak zvlášť neřídí a není barva, kterou by na sebe nikdy nevzala: „Mně nák barvy nevaděj.“

Poznámka: Stejně jako k oblečení přistupovala Simona i k rozhovoru. Odpovídala na otázky, ale nijak zvlášť je nerozvíjela.

Petra

Petra většinou nosí dlouhé věci, někdy krátké, nejraději nosí volné kalhoty, a volné oblečení:

M: „Těsný věci nenosíš?“

Petra: „To je takový divný.“

M: „A co je na tom divnýho?“

Petra: „Nevím, no, mně se zdá, že je to takový hodně přicuclý.“ (22:25)

Výstřih má raději „širokej.“ A zda je něco, co by neukázala, odpovídá, že jí to „přijde jedno.“ Nic průsvitného by asi nenosila, výstřih velký ji nevadí, minisukně by nenosila, ale šaty nosí ráda jako takové. Také se jí nelíbí růžová barva, protože je dětská.

Líbí se jí boty na vysoké podrážce, tenisky na vysoké podrážce, jejich kladem je, že dlouho vydrží. Nelíbí se jí obyčejné páskové sandály, v létě nosí dřeváky. Nerozlišuje oblečení na doma a tak si polila oblíbené kalhoty lepidlem.

S mámou má odlišný vkus, mámě se líbí sandále a šaty. Máma moc času na vybírání oblečení nemá, dost často Petře přinese něco, co nechce, občas ji něco objedná z Quelle. Respektuje Petru, pokud řekne, že něco nechce.

Poznámka: S Petrou jsme více řešily její komplikovanou rodinou situaci, starost o mladšího sourozence a zájem o zvířata.

Nina

Nině se debata o módě, o oblečení zdála nemístná. Má oblíbené zelené tričko, rukávy ani ne dlouhé, ani krátké, výstřih má do kulata, je středně volné, dlouhé. Raději nosí volné věci, někdy světlé někdy tmavé, někdy dlouhé někdy krátké sukně.

M: „Jak vypadaj šaty, který se ti líběj?“

Nina (dlouho neodpovídá): „Divná otázka. Ne dlouhý, ne krátký, ne křiklavá barva, nad kolena, nevelkej výstřih, volnější, ale ne zas moc, s dlouhejma rukávama, ne, na ramínka“

jsem chtěla říct (ted' nevím, jak to myslela).“

U oblečení je důležité, aby bylo pohodlné. Nepohodlné oblečení je spojeno s chozením do společnosti, divadla a s návštěvou příbuzných Svědků Jehovových, kteří chodí nepohodlně oblékáni. Chtěla by si nechat narůst dlouhé vlasy, ale přes léto se vždycky ostříhá. „*Průhledné oblečení je pro sebevědomé lidi.*“ (15:20)

Její odpovědi se vyznačovaly velkou loajalitou k matce, která jí vybírá oblečení, ta tomu rozumí, mají stejný vkus na barvy.

Ráda navrhuje šaty, ale hodily by se tak pro princezny, v dnešní době by byly staromódní. Když jsem namítla, že by se třeba mohla současné módě trochu přizpůsobit, odpověděla. „*Některé (současné) oblečení je hezký a některý hrozný. Maj průhledný trička a pod ně nenosí žádný nátělník ani podprsenku, to je tak hrozný nebo, jak jsem viděla v nějakým časopisu takový hezký šaty, ale měli šílený výstřih.*“ (15:29)

M: „Co všechno může bejt odhalený?“

Nina: „Třebas náký tričko, tady zahalený, pruh tmavej (přes nadra), tady to může průhledný, to bych ještě snesla.“ (15:30)

Poznámka: To, co hodně dívek odsuzuje a Lenka pojmenovává jako „*hlavně žádné polo*“, tak to je naopak Nině velmi blízké. Netouží jít do žádného extrému. Nepracuje s kontrasty (dlouhá sukně s rozparkem) jako Karla nebo Jarka. Její slova obsahují velké pohoršení nad současnou módou. Ovšem ve své cudnosti by dámský hrudník překryla tmavým pruhem a tak jej více zdůraznila.

Šárka

Šárce se líbí „*kapsáče*“ a jim podobné oblečení, tedy volnější. Spíš nosí kalhoty než sukně. Délku sukně má ráda pod kolena. „*Šaty mám od pasu džínový a tady dole jsou volný.*“ Boty se jí líbí lodičky nebo tenisky. Lodičky ještě nenosí, ani by je nenosila, kdyby je měla.

Šárka si na sebe nic zvláštního nepřeje, nemá zvláštní oblíbenou barvu oblečení, jen se jí nelíbí červená a „taková rudá, spíš je hezčí taková světle modrá.“ To, co se nosí, co je moderní, vidí v časopisech a ve výlohách. Žádný vzor v oblékání nemá a ve třídě není nikdo, kdo by se jí líbil. Doma nosí starší oblečení a do školy nové.

Nikdy by si na sebe nevzala přiléhavou sukni, halenku s příliš prostřiženými průramky, přijatelná je halenka průsvitná „kousek na rukávách“. Rozhodně ji vadí odhalování od pasu dolů. Nemá ráda roláky, protože škrábou.

Nelíbí se jí, jak chodí oblékaná Jarka, „*má sice dobrý vkus, ale někdy má krátký trička...Vypadá jako prostitutka...*“

M: „Ty by ses tak neoblíkala?“

Šárka: „Ne a to je kromě toho její věc.“ (8:10)

M: „Máte s mamkou podobnej vkus?“

Šárka: „Někdy jo a někdy ne.“

M: „A v čem jo a v čem ne?“

Šárka: „Třeba v botách. Máma se zeptá: Nelíběj se ti tyhle tenisky? Nechceš je koupit? A ty bys mi je koupila? A ona mi je třeba koupí.“

Nemusí přemlouvat matku, aby jí nekupovala to, co se jí nelíbí, ale pokud se mamce něco nelíbí, tak si na tom vždycky něco najde. To, co se Šárce líbí, máma někdy koupí někdy ne, prý nezáleží na tom kolik to stojí. (8:17)

Poznámka: Kategorii „*Od těla*“ jsem vzala poměrně zkrátka. Nicméně, i zde jsou poměrně

odlišné dívky. Simona vytváří dojem, že se o módu nezajímá, ani nijak nechce zdůrazňovat svoji ženskost. Ovšem pravděpodobně není pruderní tak jako Nina a Šárka, protože se jí líbí Karlino ženské oblečení. Petra má také ráda volné oblečení, to těsné ji připadne divné, protože je přicucelé, nicméně nikoho ze třídy nekritizuje.

Nina a Šárka mi připomněly, jak je důležitá délka sukně a jak je vnímání této délky důležité. Mnoho dívek nemá rádo neurčitou délku sukně, to jest takovou, která se pohybuje kolem kolen (Žofie, Lenka), většina má ráda buď dlouhou nebo krátkou sukni (Jarka, Karla, Lenka, Žofie) dlouhou (Bětko), od kolen dolů (Martina), krátkou (Veronika, Rita) ne krátké (Danka), žádné sukně (Petra, Simona, Iva, Anna). Za minimální délku sukně některé dívky uvádí půlku steh (Žofie, Monika).

Ze slov Šárky a Niny je cítit úzkost z jakéhokoli náznaku nahoty, že jakékoliv upozorňování na figuru těla znamená odhalit se a to, „*od pasu dolů*“. Tělo je něco, za co se člověk stydí.

ZÁVĚREM

Z výše uvedených výroků je zřejmé, že dívky sedmé třídy se nacházejí v rozkvětu puberty, v době „hormonálního šílenství“, a každá se s ní vyrovnává, jak je jen v jejích silách. Dívky chtějí opustit „dětské střevíčky“ a oblékat se podle vlastního vkusu, který se často od rodičovského diametrálně odlišuje. (Viz Martinu, Lenku, Bětku ...) Vznik zájmu o samostatné oblékání je dívkami situován do období 4.- 6. třídy. Dívky odmítají oblečení, které si nemohou vybrat samy, které na ně „natahují“ rodiče, odmítají kusy oděvů, které připomínají dětský styl: šaty s kanýry, blůzky s volánky (Bětko), šaty s výšivkou, vzorovaná trička nebo šaty s květinami či mraky (Martina), háčkovaný svetr se srdíčky nebo medvídky (Jarka), svetr s mašličkami (Žofie), růžová barva (Petra a Rozárka). V této atmosféře sedmé třídy je poněkud zarážející loajalita Niny, která si nepřipouští možnost, že by mohla nějak proti matce protestovat, přestože nakonec přiznala, že někdy nějaké oblečení schová do prádelníku či „peřináku“, aby jej nemusela nosit.

LITERATURA

Holy, L. , Stuchlik, M: The Structure of Folk Models, London 1988.

Laver, J.: Modesty in Dress, London, Heinmann 1969.

PSŠE: Čtvrtá třída, PedF UK Praha 1999.

PSŠE: Šestá třída, PedF UK Praha 2000.

Rubinstein, R.P.: Dress Codes, Boulder, Westview Press 1995.